

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Horne

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Børnehuset Horne. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Børnehuset, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegruppes sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Vi tilstræber at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv, og i at inddrage børns oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og modenhed.

Vi bygger den pædagogiske læreplan på de beskrivelser af rammer og indhold for den styrkede læreplan, der fremgår af lovgivningen og på Hjørring Kommunes Børnepolitik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan:

<https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/den-styrkede-paedagogiske>

Hvis du vil vide mere om Dagtilbudspolitikken: <https://hjoerring.dk/demokrati/planer-politikker-og-strategier/politikker-boern-unge-og-familie/dagtilbudspolitik>

Kort om Børnehuset Horne

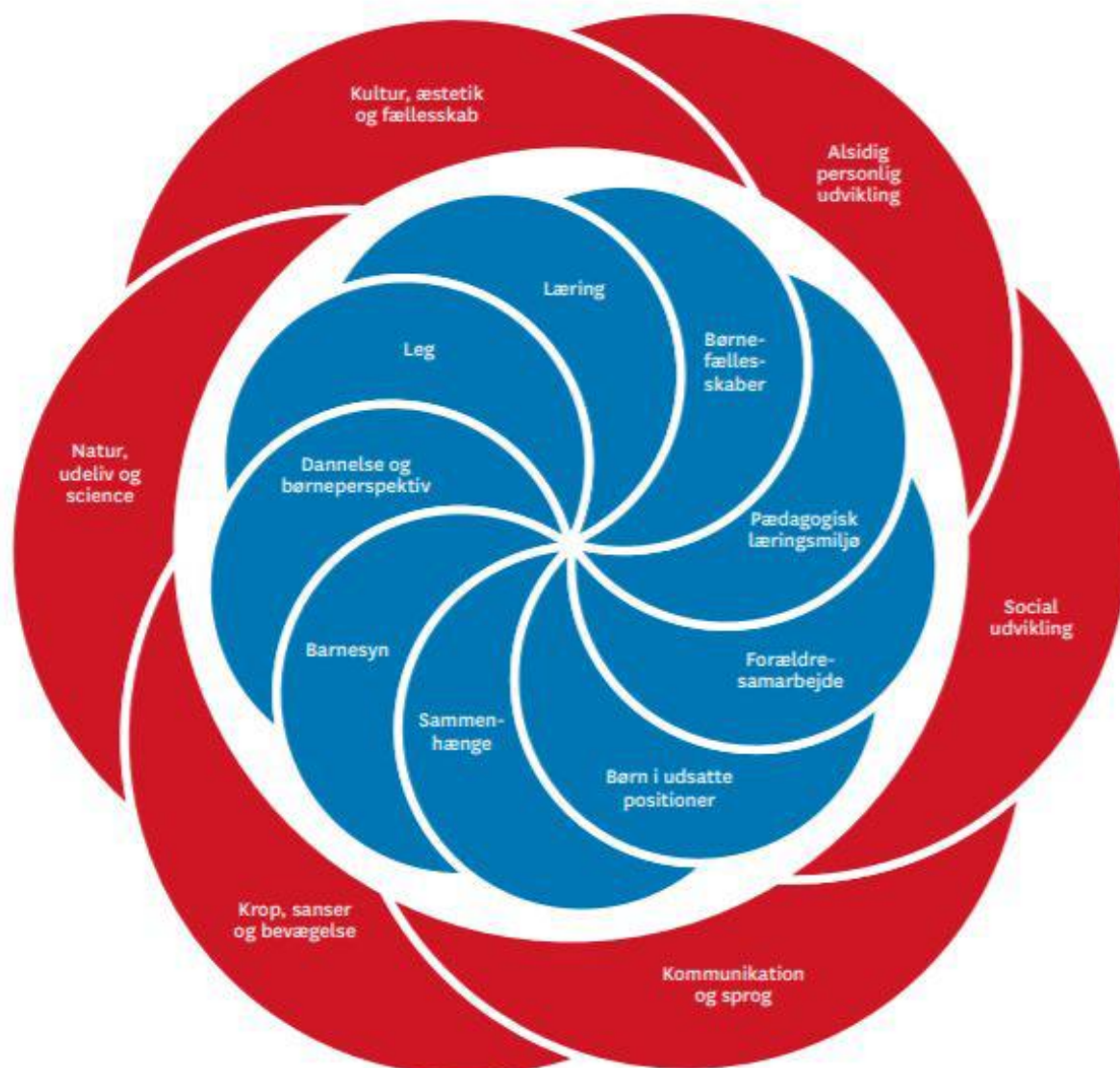
Børnehuset Horne er en integreret institution 0-6 år i område Nordvest. Vi er opdelt i 3 grupper; vuggestue, yngste gruppe og ældste gruppe.

Når børnene starter, tilknyttes de en primærpædagog, som er ansvarlig for samarbejde, omkring barnet, med forældre, samt interne og eksterne samarbejdspartnere. Det er vigtigt for os, at alt personale og forældrene løbende er i dialog om barnet og dets trivsel og udvikling i hverdagen. Vi vægter samarbejdet med forældrene højt, hvilket bl.a kommer til udtryk gennem forskellige arrangementer - vi har et forældreråd, som gerne bidrager med hjælp i forbindelse med aktiviteter.

Vores slogan er "Et børnehus i bevægelse med naturen". Dette underbygger vi med, at vi er medlem af friluftsrådets "Grønne spirer", samt vi er DGI- Certificeret.

Vi er fysisk forbundet med Stendyssehallen og Horne skole, hvilket giver os særlige muligheder for samarbejde. Vores legeplads er stor med kuperet terræn og høje træer som omkranser pladsen.

Vi er optaget af at skabe udviklende, lærende fællesskaber, hvor alle både børn og voksne, oplever sig som værdifulde medskabere af og i et anerkendende miljø.

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehuset Horne forholder os til temaet
<p>Børnesyn</p> <p>Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Leg er vigtig for børns læring og sociale kompetencer. Derfor har vi fokus på at have en legende tilgang til børnene. Vi har fokus på, at vi giver mulighed for forskellige typer af lege. Vi er nysgerrige på børnenes tanker, følelser og deres perspektiv. Dette benytter vi til at skabe en hverdag hvor børnene har medindflydelse på, hvordan det skal være at gå i Børnehuset Horne.</p> <p>Børn har ret til leg og medbestemmelse. Det arbejder vi på ved:</p> <p>Demokrati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Børnene lærer om demokrati og medbestemmelse. Dette kommer gerne til udtryk ved, at vi i fællesskab skal bestemme, hvilke sange vi skal synge til samling. eller om vi skal lege ude eller inde. På denne måde får de et indblik i demokrati. De lærer at takle et evt. nederlag, når deres sang bliver fravalgt. De bliver hørt og draget omsorg for. Herved hjælper vi dem på vej til at blive et menneske, der har stiftet bekendtskab med sejr/nederlag, omsorg, demokrati mm. <p>Spisesituationer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At børnene nogle gange får lov til at bestemme, hvem de vil sidde ved siden af når vi spiser inde. Når vi spiser ude på legepladsen, vælger børnene selv, hvem de vil sidde sammen med. - Børnene må selv bestemme, i hvilken rækkefølge de vil spise deres mad. Hvis der er nogle, som glemmer at spise, minder vi dem om det. - At børnene nogle gange får lov til at bestemme, om de vil spise ude for eller inde for. <p>Leg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I løbet af dagen har børnene mulighed for at have fri leg. Når vi som personale har planlagte aktiviteter, har børnene medbestemmelse. Vi har opsat rammerne og formålet, men børnene er med til at tilrettelægge tiltagene i aktiviteterne. Eks. Personalet har besluttet, at vi skal være kreative og tegne nogle tegninger. Vi har udvalgt forskellige farver papir, men børnene må selv bestemme, hvilken af de udvalgte farvede papirer, som de vil tegne på. - I løbet af dagen får børnene lov til at bestemme, hvem de vil lege med, og hvad de vil lege med

- Som personale hjælper vi børnene til at blive inddraget i leg.
- Vi lytter til børnegruppen og følger deres spor.
- Vi justerer os, samt giver plads til det enkelte barn.
- I vuggestuen følger vi meget børnenes spor. Ser børnene f.eks en edderkop, er det "Lille peter edderkop" vi synger. eller viser de interesse for at hoppe og gynte, så er det, det vi gør.

Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo.

Det arbejder vi på, ved:

- Vi har fokus på at kigge på det enkelte barn, og tager udgangspunkt i deres interesser og styrker, når vi planlægger pædagogiske aktiviteter. Det er vigtigt for os, at tage fat i det barnet er optaget af, fordi det er der, vi finder barnets naturlige motivation for at lære og deltage i aktiviteter.
- Vi tilpasser aktiviteterne ud fra børnenes kompetencer og færdigheder.
- Vi skaber små grupper hvor der bliver mere plads til det enkelte barn.
- Vi har øje for børnenes forskelligheder, og prøver dermed at placere dem i grupper, hvor det vil give mening for deres udvikling.
- Vi giver det enkelte barnet den tid og støtte, det har brug for, til at komme igennem en udfordring.

Børn skal dannes til hele mennesker både fysisk, psykisk og socialt.

Det viser vi ved:

- At skabe aktiviteter og rammer som giver børnene mulighed for at deltager i aktiviteter som skaber udvikling og læring. Ydermere er det vigtigt, at vi har fokus på at være gode rollemodeller over for børnene. Vi giver børnene mulighed for at udfordre sig selv både fysisk, psykisk og socialt. Vi giver børnene mulighed for at øve sig i at løse konflikter på egen hånd. Bliver dette vanskeligt, er vi der til at guide og være gode rollemodeller for børnene.
- Vi arbejder med børns trivsel. Her er vi nærværende og synlige kompetente voksne, der guider og tilpasser os barnets nærmeste udviklingszone. På den måde sikre vi, at barnet udvikler sig, og danner færdigheder til at kunne begå sig ud i livet efter børnehaven.
- Når vi laver aktiviteter med flere børn, er de nødsaget til at anvende deres tilegnede sociale kompetencer/færdigheder. De bliver hele tiden udviklet i samspil med andre. Når børn er i samspil med andre, udviser de samtidig følelser og empati overfor de andre børn.

- Børnene skal i interaktioner med andre lærere, hvordan man som mennesker agerer fysisk. Her guider vi børnene med at forstå hinanden, samt respektere hinandens grænser.

Vi arbejder med at øge børnenes selvværdsfølelse.

Det viser vi ved:

- Personalet anerkender og ser børnene ud fra hvem de er, og hvad deres intentioner er, frem for kun at se på deres kompetencer/færdigheder. Dette er med til at styrke deres selvværd. Når børnene siger "jeg kan ikke", guider vi dem til at finde troen på, at de kan selv.
- Det er vigtigt for os, at det enkelte barn føler sig set, og oplever, at det har værdi for fællesskabet. Det opnår vi, ved altid at hilse på barnet, når det kommer og går. At lade barnet vide, at det har været savnet, hvis det har holdt fri i et par dage. Og understøtte barnet, så det tør stå frem i fællesskabet og fortælle om ting det er optaget af. Vi tilstræber, at alle børn bliver repræsenteret synligt i billeder og kreative projekter.
- I Børnehuset Horne har vi fokus på børns selvhjulpethed. Dette gør vi for at børnene kan opleve glæden ved at kunne noget og mestre sin hverdag. I løbet af hverdagen møder barnet en masse rutiner og aktiviteter, der giver barnet mulighed for at udfordre og træne dette. Disse situationer opstår blandt andet i garderoben, ved måltider, samlinger. Når vi f.eks. arbejder med tal og bogstaver, har vi fokus på, at disse aktiviteter matcher det enkelte barns udviklingsniveau.
- Vi snakker med børn om deres følelser og anerkender når noget er svært. Her prøver vi at hjælpe barnet med at sætte ord på og håndtere følelserne. Når barnet føler, at det er god til noget, understøtter vi barnet ved at anerkende og fremhæve de ressourcer der ligger hos barnet. På den måde, får det enkelte barn øje på, hvad de hver især er gode til, og det kan bidrage til en god selvværdsfølelse.
- I stedet for at "skælde" ud og sige "stop det", bestræber vi os på, at rose og anerkende barnet, når det gør noget godt.
- Det kan også være, at få børnene til at fortælle, hvad det er de har tegnet, i stedet for bare at sige "hvor er den fin/flot".

Børn har ret til omsorg og sikkerhed.

Det viser vi ved:

- At vi i børnehuset Horne har fokus på den anerkende tilgang til børnene. Vi har fokus på at fremhæve de positive situationer i stedet for at sætte fokus på den uønskede

	<p>adfærd. Vores største opgave som voksne er, at være nærværende samt møde og forstår det enkelte barn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi anerkender børnenes følelser, og udviser empati. Vi har en positiv interaktion med børnene, og de ser, vi vil dem det bedste. Det gør vi ved, at vi tager hånd om det enkelte barn. - Der bliver snakket med børnene, når de er kede af det. Vi støtter børnene i at sætte ord på deres følelser. - Der er altid tid til at et barn eller flere, kan sidde hos en voksen, hvis behovet er der. <p>Børn har ret til læring og interaktion. Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At vi i børnehuset Horne har fokus på at skabe forskellige aktiviteter og læringsmiljøer, som giver børnene mulighed for at indgå i meningsfulde relationer de hinanden og de voksne. - Vi har fokus på at kigge på det enkelte barn og skabe muligheder for, at alle børnene kan få succes, og udfordre sig selv, med udgangspunkt i deres udviklingsniveau. - For at børn opnår indlæring i forskellige aktiviteter, er det vigtigt, at de får medbestemmelse. For at børn kan fremme deres læringsproces er det vigtigt, at de er i en 'flow'-tilstand. - Vi imødekommer børnenes idéer - Vi støtter op ved at skabe plads og ro til, at de kan udforske nye lege. - Vi viser dem den rette vej, i form af hvad er en god leg og en dårlig leg <p>Børn har ret til at føle sig set og forstået. Det arbejder vi med ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At vi har fokus på at have en anerkende tilgang til børnene. Vi forsøger hele tiden at møde barnet hvor det er. Vi anerkender dets følelser og behov. Vi har fokus på barnets hensigt og hvad der ligger bag deres handlinger. - Vi udviser empati overfor børnene ved at anerkende dem i situationer hvor de er følelsesmæssigt påvirket.
<p>Dannelse og børneperspektiver</p> <p>Hvordan kommer "dannelse og børneperspektiver" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi forsøger at skabe et afslappet og behageligt miljø både blandt børn og personale. Hvis børn bliver kede af det eller vrede, er personalet støttende og skaber en tryk base overfor børnene. Vi har en positiv tilgang til børnene, og vi justerer vores adfærd og kommunikation til/med det enkelte barn og hele børnegruppen.</p> <p>Vi arbejder med demokratisk dannelse i børnehøjde. Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At dagen er tilrettelagt, så der er indtænkt masser af leg. - Børnene har mulighed for at træffe til og fravalg, og have indflydelse på egen dag.

	<ul style="list-style-type: none"> - Der arbejdes med børnefællesskabet og samtale med børnene om, hvordan sociale problemer og konflikter håndteres.
<p>Leg</p> <p>Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Gennem legen lærer børnene at tænke kreativt, udvikle deres fantasi og give udtryk for og håndtere følelser. De udvikler ideer og tanker, lærer at lytte til, og bygge videre på andres ideer. De øver sig i at sige til og fra, og til at markere egne standpunkter. De lærer socialt ansvar og ikke mindst udvikler de selvfølelse og selvtillid. I legen bruger børnene i fællesskab deres viden og kunnen. De indgår med hinanden i en vekselvirkning. Børnene omformer og bearbejder deres viden og erfaringer gennem legen.</p> <p>Læring foregår hovedsageligt gennem leg Det skaber vi rum for, ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At udnytte den gode plads i institutionen, så der er skabt rum til forskellige typer leg, og så forstyrrelser minimeres. - At børnene har mulighed for selv at tage initiativ til mange lege og aktiviteter gennem de valg der er truffet i indretningen. - De voksne følger børnenes spor, og hjælper med at udvide børnenes leg, via deltagelse. - Vi støtter børnene i aktivt at deltage i leg med andre børn.
<p>Læring</p> <p>Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Læring foregår hovedsageligt gennem leg og tilrettelægges med børnenes aktive deltagelse som omdrejningspunkt. Børn lærer bedst i trygge rammer med anerkendelse, gode udviklingsmuligheder og passende udfordringer. Børn lærer ved selv at udforske, afprøve og reflektere over erfaringer, og ved at efterligne rollemodeller.</p> <p>Vi skaber læringsmiljøer, som understøtter børnenes læring ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Børnene mødes individuelt - Rutiner, leg og aktiviteter er tilrettelagt, så det er passende for alle børn. Miljøet tillader børnene at være engagerede og tage initiativ. - Der stilles mange forskellige muligheder til rådighed for børnene. - Vi holder samling.
<p>Børnefællesskaber</p> <p>Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Personalet er gode rollemodeller i forhold til børnenes sociale færdigheder.</p> <p>Det arbejdes der med, ved at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalet er respektfulde over for børnene. På samme vis, støtter personalet op om, og hjælper børnene til at møde hinanden respektfuldt.

	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene hjælpes med at løse sociale problemer, italesætte følelser, skabe deltagelsesmuligheder og håndtere konflikter. - Hvis børn bliver kede af det eller vrede, er personalet støttende og positive over for børnene, så barnet hjælpes med at håndtere sine følelser. - Personalet er opmærksomme på børnenes nonverbale tegn. - Vi er obs på og handler, så der er ikke børn, som positioneres i uheldige roller. - Personalet bevæger sig rundt blandt børnene, og giver sig tid til at hjælpe og støtte op om børnenes sociale relationer. <p>Alle børn har hele dagen mulighed for at deltage både i børnefællesskabet og voksenstyrede aktiviteter.</p> <p>Der er gode muligheder for udvikling for alle børn. Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At mange aktiviteter findes i forskellige sværhedsgrader eller er åbne, så alle børn kan deltage med succes uanset færdigheder. - At der er god tid til at være sammen med jævnaldrende og selv vælge, hvad man vil lege og med hvem.
--	---

<p>Pædagogisk læringsmiljø</p> <p>Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.</p>	<p>Der er god plads i institutionen. Med indretningen skaber vi rum til forskellige typer leg, og hvor forstyrrelse minimeres. Børnene har mulighed for selv at tage initiativ til mange lege og aktiviteter gennem de valg der er truffet i indretningen. Der er mulighed for at lege med venner, eller deltage i vokseninitierede aktiviteter.</p> <p>Det viser vi ved, at: Stuerne er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indrettet på forskellige måder, og indeholder forskellige inspirerende og læringsrige læringsmiljøer tilpasset den enkelte børnegruppe. Ved at skabe læringsmiljøer som er tilrettelagt den enkelte børnegruppe, kan vi skabe læring og relationer ud fra børnenes naturlige motivation. - Borde, hvor børnene kan sidde og tegne, og lave kreative udfoldelser. - Et område, hvor vi har samling, som også kan bruges til leg. Her kan børnene lege cirkus, jorden er giftig mm. - Områder, som repræsenterer dukkekroge, bilbaner/bilområder, konstruktionsområder samt kreative værksteder. Der er også rolige områder, såsom en læsekrog. - I dukkekrogen er der plads til at lege rollelege. Her kan der laves mad og dukkerne kan blive puttet mm.
--	---

- Vi har flere læringsmiljøer der åbner op for konstruktionsleg. Her er der klodser og magneter, og der er mange muligheder for, hvad der kan bygges.
- Der er en madras og andre redskaber i skum til rådighed. Her er der plads til, at der indendørs kan laves kolbøtter, tumles samt øve sin grovmotorik. Vi kan lave en balancebane af trædesten og plastic bomme. Vi har ribber, så vores muskel/led sans kan stimuleres. Og så har vi hallen lige inde ved siden af, som vi bruger hver uge.
- Vi har forskellige musikinstrumenter, bl.a. violiner og trommer. Disse bliver brugt når vi har Sistema,- et musik forløb med en musikpædagog fra Hjørring musiske skole en gang om ugen. Til samling synger vi og bruger rasleæg mm.

I fællesrummet:

- Det er her vi samles om morgenen og spiser morgenmad. Det er også her, vi samles igen om eftermiddagen.
- I Fællesrummet har vi fokus på at skabe rum som giver mulighed for at børnene kan deltage i aktiviteter på tværs af aldersgrupper. Her giver vi børnene mulighed for at skabe egne lege, samt mulighed for at deltage i vokseninitierede lege.
- I fællesrummet er der en sofa, hvor børnene kan sidde og slappe af. Der er et tegnebord, hvor børnene kan få ro til at tegne. Der er også plads til, at børnene kan lave konstruktionsleg, ved at bygge med store legoklodser. Der er en krog med køkken og dukker, som inviterer til rolleleg.
- Vi har en scene og et spejl, samt udklædningstøj, som inviterer til rolleleg.

På legepladsen:

- Legepladsen er inddelt i forskellige læringsmiljøer, som bidrager til fordybelse. F.eks. i skoven er der mulighed for at fordybe sig på dyr, naturen og ikke mindst hvordan man værner om naturen. Dette kan relateres til læreplanstemaet 'Natur, udeliv og Science'.
- Vi følger årets gang, og ser hvad der sker, når det bliver efterår osv.
- Vi har en kuperet legeplads, som er med til at udvikle børnenes motorik. Her kan børnene udforske naturen, hvor de får styrke deres sanser og giver motoriske udfoldelser, ved bl.a. at gå i det ujævne terræn, op og ned af bakken.
- Der er mange træer, som det er muligt at klatre op i.
- Vi har gynger fordelt rundt flere steder.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har sandkasser fordelt flere steder. Her er trædeplader, som inspirere til balanceleg, der lægges op til diverse konstruktionslege med tårne af sand og kanaler under sandet. - På legepladsen er der plads og rum til de mere vilde lege og andre kropslige udfoldelser. Bl.a har vi fået en forhindringsbane, som udfordre balancen, og skift i højderne. - Vi har læringstavler der invitere til leg med sproget. BL.a. rim/remser, begreber som ovenpå/ nedenunder. Her kombineres også med læringstemaer som krop og bevægelse og natur og science. <p>I Hallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Her har vi også mulighed for diverse kropslige udfoldelser. vi bruger bevidst hallen i arbejdet med vores bevægelsesstrategi. - vi bruger ofte hallen til brobygning ml. vuggestuen og BH
<p>Forældresamarbejde</p> <p>Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?</p>	<p>Vi arbejder sammen med forældrene om deres børn, og har hele tiden i mente, at de kender deres børn bedst. Vi kan dog give dem redskaber og viden, så vi i fællesskab gør det bedste for barnet.</p> <p>Vi ser forældrene som vores vigtigste samarbejdspartnere. Skal barnet gøres klar til at lære, kræver det samarbejde med forældrene, vi har et fælles ansvar for at dette lykkes.</p> <p>Vi forventer at forældrene informerer os, hvis der sker ændringer i barnets hverdag og rutiner. Forældrene kan dermed også forvente, at vi giver dem besked, hvis der er sket noget særligt i institutionen.</p> <p>Vi sørger for, at der hele tiden er en god dialog mellem os. Dette gør vi gennem små samtaler når børnene afleveres/hentes. Det kan f.eks. være små episoder fra dagen der videregives, eller forælderen har noget de gerne vil vide.</p> <p>Vi informerer forældrene om igangværende aktiviteter og planlægningen af fremtidige aktiviteter, ved hjælp af vores kommunikationsplatform AULA.</p> <p>Vi tilbyder samtaler mindst 1 gang om året. Hvis forældrene har brug for flere, er dette altid muligt. Det kan også være, at vi som institution har brug for at indkalde til en samtale.</p> <p>Vi bestræber os på at skabe et godt og solidt samarbejde med forældrene.</p> <p>Det gør vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi arbejder i tæt kontakt med det enkelte barns forældre, ved at have dialog, men ikke mindst ved at etablere en god relation fra starten, hvor de kommer i vores hus.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vi lægger vægt på at være lyttende og anerkendelse over for forældrene og hvad de har på hjertet. - Vi står til rådighed og tilbyder samtaler omkring det enkelte barn. Vi involverer forældrene i nye tiltag og ting der skal ske i institutionen samt arrangementer. - Vi bruger AULA til at kommunikere med forældrene. - Hvis et barn har det svært, snakker vi sammen med forældrene om, hvordan vi bedst muligt kan samarbejdet, for at give barnet en god dag. - I hente- og bringe situationer indgår vi i dialog med forældrene, omkring barnets trivsel, læring og udvikling. - Forældrene informeres om gruppens dagligdag via AULA, og der lægges løbende noget op på Facebook. - Vi fokuserer på at afholde forældresamtaler med primærpædagogen. Forældrene tilbydes årligt samtaler i barnets gang i børnehuset. - Ved opstart sender vi et velkomstbrev, og inviterer på en rundvisning. Ved overgangen fra vuggestue til BH holder vi et overgangsmøde.
<p>Børn i udsatte positioner</p> <p>Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?</p>	<p>Vi bestræber, at alle børn er aktivt deltagende i fællesskabet, både i lege, voksenstyrede aktiviteter og rutiner.</p> <p>Det gør vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At tage udgangspunkt i, at børn har forskellige forudsætninger og udgangspunkt. - At alle børn har ret til at blive anerkendt og værdsat, udfordres og oplever mestring i leg og aktiviteter. - Vi planlægger aktiviteter og læringsmiljøer som tager højde for børn i udsatte positioner. - Vi har fokus på at støtte og guide børn i udsatte positioner sådan de bliver inkluderet i de andre børns lege og indgår i betydningsfulde relationer. - Vi tilpasser aktiviteter ud fra børnenes 'NUZO'. Vi bestræber os på at inkludere børnene i fællesskabet, uanset baggrund og kompetencer/færdigheder. - Alle børn har ret til lige muligheder. <p>Vi sørger for, at organiseringen af den pædagogiske praksis sker på en sådan måde, at alle børn har mulighed for at deltage med succes.</p> <p>Det ser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - f.eks. børn med sproglige udfordringer. Vi sprogtester alle børn. Vi sørger for, at de får god tid til at sige det de gerne vil. At de ikke bliver afbrudt af de andre. Vi hjælper dem på vej med at stille ledende spørgsmål, så de lettere kan spore sig ind på samtalen med de andre. Vi arbejder særligt med sproget i mindre grupper, hvor vi bl.a. arbejder på sprogforståelse, udtale mm.

	<ul style="list-style-type: none"> - Motoriske udfordringer. Vi understøtter deres bevægelser. Der er måske nogle, som har brug for en støttende hånd, andre skal opfordres og motiveres lidt ekstra for at bruge kroppen. - Ved 4-årsalderen bliver alle vores børn motorisk screenet. Herved finder vi ud af, om der er nogle børn, vi skal have særligt fokus på. - I vuggestuen har vi screenet alle børnene i flere år, så vi kan have en skærpet opmærksomhed på deres udvikling. I BH er vi begyndt at screene alle børn fra 2023.
<p>Sammenhænge</p> <p>Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø, så det skaber sammenhæng i skiftene fra dagpleje/ vuggestue og stuerne imellem, til børnene skal starte i børnehaveklassen?</p>	<p>Vi skaber en sammenhæng mellem overgangen fra vuggestuen til børnehaven</p> <p>Det arbejder vi med, ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inden overgangen fra vuggestuen til børnehaven giver vi barnet mulighed for at være en del af sin kommende børnegruppe. Dette gør vi for at skabe en tryk overgang fra vuggestue til børnehave, så barnet stille og roligt bliver fortrolig med de nye ramme som det møder. Barnet lærer sine nye voksne at kende, og allerede inden børnehavestart har barnet måske etableret relationer til andre børn. - Barnet der skal starte i BH, kommer nogle timer op i børnehaven for at begynde, at blive inkluderet i fællesskabet, samt begynde på at få opbygget relationer til de andre børn og voksne i gruppen. - Vi brobygger i hallen om torsdagen. - Vi har overleveringsmøder mellem personalet i vuggestuen og børnehaven sammen med forældrene, så overgangen synliggøres. <p>Vi samarbejder med dagplejen.</p> <p>Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dagplejerne kommer på besøg i institutionen inden barnets opstart. Dette bidrager til, at børnene har deres trygge base(dagplejeren), med til en overgang, hvor børnene kan blive usikker og udfordret. Når der er en tryk base, har børnene nemmere ved at udforske børnehavelivet, da de har en tryk base at vende tilbage til. <p>Vi skaber en sammenhæng til børnehaveklassen.</p> <p>Det ser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi overleverer viden om barnet via overgangs beskrivelser lavet i Hjernen og hjertet. Denne bliver udarbejdet i samarbejde med forældrene.

- Vi prøver i ældstegruppen at gøre børnene lærings nysgerrige og forberede dem på, at de skal skifte miljø, når de skal starte i skole.
- Vi har brobygning mellem børnehave og skole for at klargøre gruppen på skiftet efter sommerferien. Brobygningen starter i april. Herefter mødes vi 1 gang om ugen med BH- klassen og de børn fra øvrige institutioner, som også skal gå på Horne skole.
- Når der er børn, der skal starte på HPR, tilbyder vi et besøg sammen med barnet.

Alle børn i institutionen får positive erfaringer med at deltage i fællesskaber og opmuntres positivt til deltagelse i mange forskelligartede typer aktiviteter og temaer.

Det ser vi ved:

- I Børnehuset Horne er vi aldersopdelt på stuerne. Dette er vi for at tilgodese en pædagogisk tilrettelagt hverdag, som er planlagt ud fra det specifikke alderstrin. Vi er dog sammen i morgenstunden og om eftermiddagene.
- Ud over samling og spisesituationer, er alle børn velkommen til at lege i alle rum i BH
- Vi prioriterer venskaber mellem børnene. Hvis to børn, som er på forskellige stuer har gang i en god leg,- er det muligt at spise sammen.
- vi har planlagte aktiviteter i løbet af ugen/ måneden. Her opfordres alle børn til at være med. Hvis nogle børn er lidt skeptiske, forsøger vi at motivere dem til at deltage,- måske i en mindre gruppe, eller på et andet tidspunkt.

Vi har fokus på vores sproglige miljø både verbalt og skriftligt.

Det ser vi ved, at:

- Der opmuntres til at børnene bruger bøger.
- Personalet læser bøger med børnene.
- Børnene øves selv i at skrive navn på deres kreative produkter.
- Vi tilstræber at få børnenes egne kommentarer til deres tegninger mm.

Vi har fokus på børns matematisk opmærksomhed.

Det ser vi ved:

- Der er mange matematiske materialer både i udstillingen og spil.

	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene er med til at tælle. Det kan f.eks. være antallet af børn til samling, hvor mange kopper der skal bruges. - Vi snakker om, hvem der er størst/ mindst. Hvorfor en blyant der er kortest/ længst. - Vi har konstruktionslegetøj, som har geometriske former <p>Vi arbejder med mangfoldighed, da det kan have betydning for, hvordan børn oplever sig selv og verden.</p> <p>Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At vi snakker om forskelligheder med børnene, temaer omkring kroppen der kan give børn indblik i, at ikke to mennesker er ens. Vi kan snakke om kulturer og de forskelle der kan være alt afhængigt af hvilken kultur vi kommer fra. Det kan vi synliggøre ved at finde materiale der kan vise og understøtte de forskelligheder der kunne være, så de vil give mening for børnene. - Vi er en kulturel institution. Vi har børn der kommer fra Polen, Ukraine, Rumænien. Nogle børn har rødder i Norge, Somalia, Irland og Filippinerne.
<p>Inddragelse af lokalsamfundet</p> <p>Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?</p>	<p>Vi samarbejder med:</p> <p>Skolen, som vi ligger dør til dør med.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Her brobygger vi med børnehaveklassen, hvor vores børn får et lille indblik i skolens lokaler og personale, samt nogle af de aktiviteter, som de vil møde i deres første tid i skolen. <p>Den musiske skole</p> <ul style="list-style-type: none"> - De 4- og 5-årige deltager en gang om ugen i et musisk koncept kaldet Sistema. Her øves rytmer, sange, lytte opmærksomhed sproglige og motoriske færdigheder. De 5-årige får lov at spille violin. <p>Hallen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi er en gang om ugen i hallen, hvor vi kan tumle og udfordre vores motorik. - Vi samarbejder med håndbold, hvor vi hjælper børnene i træningstøjet, og så kommer trænerne og henter <p>Horne gartneri</p> <ul style="list-style-type: none"> - som er et nedlagt gartneri, der stadig har en stor flot plantage af diverse frugttræer. Her møder vi nogle gange kommunens personale, som snakker med børnene og viser dem de

forskellige frugter og drivhuset. Der er også frivillige, som holder stedet. Her følger vi årets gang fra jord til bord, hvordan afgrøderne bliver sået i foråret. Vi ser dem vokse i løbet af sommeren, for at blive høstet om efteråret.

- Vi besøger hønsegården, og ser lidt på hønsene. Vi har ofte lidt brød med til hønsene, ellers giver vi dem gerne mælkebøtter og græs.

Nærområdet

- Vi besøger den lokale legeplads
- Vi må komme og fiske i en af de private lodsejeres sø.

Kirken

- Vi deltager i julegudstjeneste. Her stiller menighedsrådet en bus til rådighed for os, så vi kan komme frem og tilbage.

Ressourcebank

- Forældrerådet opfordrer forældre og bedsteforældre til at tage del i ressourcebanken. Her stillede der f.eks. en forælder op, som er cykelsmed, til en cykel fikse dag, hvor han hjalp børnene med at fikse deres cykler.
- Et barn og forældre kommer og fremviser små kyllinger.

Hjørring ny teater

- Vi har et teater abonnement, hvor de ældste i børnehaven kommer i teatret 3- 4 gange om året.

Biblioteket

- Vi besøger nogle gange Hjørring Bibliotek. Bibliotekarerne kommer også ud til os.

Ladcykler

- Vi har 2 ladcykler, som vi bruger til at komme rundt i naturen omkring os. Bl.a. plantagen, skov og strand samt Hirtshals by og havn.

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social - og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

En stor del af arbejdet med alsidig personlig udvikling foregår bl.a. gennem det pædagogiske arbejde i de daglige rutiner med børnene, tilrettelagte forløb og under fri leg.

Vi ønsker, at børnene skal dannes til hele mennesker både fysisk, psykisk og socialt.

Vi ønsker at præsentere børnene for et varieret udvalg af aktiviteter, som tilgodeser det enkelte barns behov. Vi omfavner mangfoldigheden af de mange nationaliteter som er repræsenteret her i huset.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Børnene har mange muligheder for at trække sig fra det store fællesskab. Strukturen og indholdet i dagen er tilrettelagt, så børnene kan deltage med succes.</p> <p>Det ser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At vi har mange forskellige kroge og læringsmiljøer både inde og ude, hvor børnene kan fordybe sig i leg i mindre grupper. - Vi tilrettelægger dagen, så børnene har mulighed for at deltage i aktiviteter, som passer til deres udviklingstrin. - Vores grupper er dannet, så børnene kan lege med jævnaldrende, men der er et stort spænd i legeudviklingen, så det enkelte barn, både kan lege op og ned i forhold til alder. <p>Måltidet som pædagogisk aktivitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi samles omkring måltiderne til morgen, formiddag, middag og eftermiddag. I ydretimerne er det i vores fællesrum, ellers er det i spisegrupper, som er sammensat ud fra børnenes alder og sociale relationer. - Vi spiser i mindre grupper.
----------------------------	---

- Vi spiser ved borde med tilpasset stole til børnene.
- Vi voksne spiser sammen med børnene.
- Ved måltidet prioriterer vi, at der er mulighed for, at vi kan sidde og hyggesnakke, og derved stimulere sproget. Dialogen kan f.eks. være, at der snakkes om, hvad der er med i de forskellige madpakker. Herved får børnene kendskab til forskellige madvarer.
- Til tider kan der være situationer, hvor der er meget uro. Her tager vi nogle gange en lille pause, hvor der skal være ro, så alle børn kan koncentrere sig om at spise.
- Børnene får stimuleret og udfordret deres motoriske evner. F.eks. når der skal hældes vand i kopperne, eller åbne de foråbnede ostehaps mm.
- Børnenes finmotoriske evne bliver udfordret, når børnene skal anvende pincetgreb til at spise med.
- Børnene udvikler sig i forskellige tempoer, og nogle er hurtigere til at tilegne sig færdighederne end andre. Vi tager individuelle hensyn til børnene, så alle børn får nogle rammer, så de får noget at spise. Vi er i dialog med forældrene om børnenes behov.
- I vuggestuen har vi fokus på, at børnene smager maden og ikke mindst sanser den.

Toiletbesøg:

- I vuggestuen er det kropsbevidstheden ved pusle situationer, der er i fokus. Personalet har en dialog med børnene omkring kroppen, men der sker også sprogstimulering i form af sang eller andet. Der er fokus på, at det er en hyggelig interaktion med barnet.
- Når der er bleskift i børnehaven, fokuserer vi på, at de bliver præsenteret for toiletterne, og vi støtter børnene i at gå på dem. I overgangen fra ble til toilet, forekommer der en gang imellem uheld. Her støtter personalet op om barnet, så det ikke føler skam. En voksen støtter og hjælper barnet med at få skiftet tøj. Herved bliver uheldet vendt til en pædagogisk aktivitet.
- I børnehaven er der fokus på selvhjulpenheden ved at børnene øver i at tørre sig selv.
- Børnene opfordres til at gå ud og tisse i forbindelse med måltiderne

Sundhedspraksis:

Vi arbejder på, at børnene tilegner en viden om, og skaber en rutine omkring sundheden

Det gør vi ved:

- f.eks. at vi vasker hænder efter toiletbesøg, besøg på legepladsen, inden måltiderne, osv.

	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene opfordres til selv at mærke efter, om deres tøj er vådt, så de får styrket deres bevidsthed om dette, og lærer at handle herudfra. - Som personale fokuserer vi på, at guide/støtte børnene i selvhjulpenheden, og ikke mindst at de bliver opmærksomme på deres personlige hygiejne. f.eks at de bliver opmærksomme på, at de har makrel omkring munden. - Vi hjælper børnene med at få tørt næse, og gør dem opmærksomme på, at de selv skal tørre sig. - I vuggestuen får børnene hjælp til at vaske hænderne før et måltid, og bagefter får de en klud, så de selv kan øve sig i at tørre sig om munden. - Vi har pottes og badekar til vores dukker, så børnene kan lege, og på den måde få hygiejnen indarbejdet. <p>Børnenes sikkerhed:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi skaber nogle læringsrum, hvor børnene kan udfolde sig. Vi følger børnene i de grupper vi er i. Nogle gange får enkelte børn lov at være i mindre grupper alene. Her cirkulerer vi som personale rundt. - Børnene får lov at eksperimentere med, at ting kan bruges til andre formål end umiddelbart tiltænkt. Vi snakker med børnene om, hvad tingene er beregnet til, og hvorfor det kan være uhensigtsmæssigt, at bruge tingene til andet. - I vuggestuen skaber vi læringsrum, hvor børnene kan fordybe sig og udfolde sig for at skabe selvstændighed og alsidige personer, som selv kan tage initiativ.
I det psykiske læringsmiljø	<p>Et vigtigt aspekt af alsidig personlig udvikling er de interaktioner, man som barn tilbydes og deltager i, da de har en helt grundlæggende betydning for barnets udvikling og oplevelse af sig selv.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi arbejder på, at der er en positiv stemning mellem børnene og at alle børnene i institutionen mødes positivt. - Vi tilstræber at følge børnenes initiativer frem for at sætte begrænsninger. Vi deltager sammen med børnene. - Vi har fokus på, at vi som personale følger børnenes spor, og får etableret nogle læringsmiljøer, der skaber interesse hos børnene. - Vi er positive og anerkendende overfor børnene samt forældrene. - Vi viser og sætter ord på vores følelser, så børnene kan få forbilleder, som de kan spejle sig i. Vi støtter og italesætter børnene i deres følelser. F.eks. " Hvordan ser du ud, når du er ked af det". Vi har lærings-tavler med spejl, der viser de forskellige følelser. Her kan barnet "lege" med sine egne udtryk. Vi har et følelsesskab med bøger og spil om følelser. - Vi italesætter de positive situationer frem for de negative, så børnene får et positivt selvbillede.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vejleder og guider børnene til at løse konflikter selv. - Vi vægter, at det er ok at være forskellig. Hvert barn har forskellige styrker. Ved at behandle børn forskelligt, behandler vi dem ens.
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Børnenes alsidige udvikling bliver præsenteret i udstillinger af børnenes kreativitet og udsagn.</p> <p>Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At børnenes egne tegninger og kreative produktioner bliver udstillet på vægge og flader. - Vi dokumenterer aktiviteter samt deres processer. Børnene bliver præsenteret for visuelle billeder af dem selv og de andre børn. Vi tilstræber at have børnenes egne kommentarer med i vores dokumentation. - Vi har legetøj, der indbyder til mangfoldighed. F.eks dukker med forskellige etniciteter, alder og køn. - Ved hjælp af billeder dokumenterer vi, hvordan legetøjet bliver sorteret. Herved hjælper det æstetiske læringsmiljø børnene til at lære at skabe struktur. - I vuggestuen er der billeder af børnene i de legesituationer de er i. Her kan vi sammen med barnet sætte ord på de ting, barnet mestre.

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>I hverdagen bestræber vi os på at følge børnenes spor. Dette gør vi f.eks. når børnene viser interesse for f.eks. et dyr. Her er vi voksne nysgerrige sammen med børnene. Vi bidrager med ekstra viden, finder bøger osv.</p> <p>Vi indgår i dialog med børnene om mangfoldigheden, såsom piger har en tissekone og drenge har en tissemand. Børnene får lov at opleve mangfoldigheden. Vi lader børnene lege 'doktor'-leg. De har mulighed for at udforske kroppen. F.eks. Lytter de til hinandens hjerte, og i toiletsituationen ser de på hinanden, så de opdager, at der er forskel på drenge og piger. At der er nogle, som er tykke og tynde. Vi bliver børnenes garant for, at de får lov at udforske deres køn uden, at der bliver lagt noget seksuelt over. Børnene øves i at respektere hinandens grænser. Vi tager snakken med børnene om, at det skal være ok for alle, og hvorfor nogle reagerer anderledes.</p> <p>Huset har mange forskellige nationaliteter. Herved oplever børnene også mangfoldigheden. Vi har dukker, som både repræsenterer forskellige nationaliteter, aldre og køn. Vores mange nationaliteter synliggøres ved et fødselsdagsflag sammen med børnenes billede og fødselsdato.</p> <p>Vi støtter børnene i den fri leg, så børnene kan bearbejde alle de input, som de har fået.</p>

Børn i udsatte positioner:

Vi har dialog med børnene omkring mangfoldigheden og finder frem til, at vi alle sammen har forskellige kompetencer. Vi hjælper børnene med at finde et fælles tredje. Alle børn kan på forskellige måder bidrage til en aktivitet. F.eks. hvis der skal laves en hule udendørs; nogle er gode til at finde pindene, andre er gode til at stable osv.

Hvis der er nogle børn, som har en uhensigtsmæssig adfærd, prøver vi at italesætte intentionen frem for adfærden. Vi guider børnene til at handle på en anden måde. F.eks. "Det ser ud som om du gerne vil være med til at lege med dem". Herved hjælper vi barnet med at sætte ord på. Vi fokuserer på at fremhæve børnenes forskellige kompetencer. Vi guider børnene ind i interaktionen, hvis der opstår uoverensstemmelse.

Vi skaber nogle rammer og situationer, som hjælper barnet. F.eks. Laver vi mindre grupper, hvor vi ved, at barnet bedre kan lykkes og få en succesoplevelse. Da for meget støj kan være udfordrende, deler vi også børnegrupperne, så nogle er ude, og nogle er inde. Herved reduceres støjen, og det bliver mere overskueligt.

Vi bruger børnelinealen og "Hjernen og Hjertet" til at vurdere det enkelte barn. Herudfra har vi nogle fokuspunkter, som vi arbejder ud fra.

Forældresamarbejde:

Vi bestræber os på en god dialog og samarbejde med forældrene. Dette sker både som garderobesnak i dagligdagen, og når der er behov for mere alvorlige snakke i ro og mag. Vi oplever jo børnene i forskellige arenaer.

Forældrene kan altid henvende sig til personalet, og vi har mulighed for at tilbyde en samtale.

Vi tager udgangspunkt i vores skaleringer og dialoghjul, så vi har noget konkret at forholde os til.

Sammenhænge:

Det er vigtigt, at vi som voksne viser barnet, at det ok at skifte fra en stue til en anden. F.eks. når barnet flytter fra vuggestuen til børnehaven, eller det flytter fra stue til stue.

Her prioriterer pædagogen fra vuggestuen, at gå med barnet op i børnehaven, og aflevere barnets ting det nye sted. Vi prioriterer at skabe en tryk overgang. Det er vigtigt, at vi informere og medinddrager forældrene i overgangene. Når barnet skal skifte fra vuggestue til børnehave, afholder vi et overgangsmøde, hvor personale fra både Vuggestue og børnehave deltager sammen med forældrene.

Vi har nogle overgangsmarkører, som skal lette overgangen fra vuggestuen til børnehaven. F.eks. har vi et par sange, som synges både i vuggestuen og i yngste gruppe. Vi har nogle traditioner, som går igen fra gruppe til gruppe, som derved skaber genkendelighed. F.eks. kuffert med temasange, som passer til årstiden.

2. SOCIAL UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

Helt grundlæggende for børns sociale udvikling er kvaliteten af de interaktioner børnene tilbydes og deltager i.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi er aldersopdelt med vuggestue, yngste gruppe og ældste gruppe. Vi forsøger at dele de større grupper i mindre enheder, så der bliver bedre plads og rum til at udfolde sig. - Vi tilrettelægger vores aktiviteter, så de passer til aldersgrupperne. Vi tilrettelægger aktiviteterne, så de tager højde for det enkelte barn i den større gruppe. - Vi skaber rammerne og rutiner i dagligdagen. Pædagogerne juster og omstiller sig i forhold til børnegruppen, så rammerne og situationen kan forandres til at følge børnenes spor. - Børnene har ofte mulighed for at selv at vælge aktivitet og selskab. Her øver barnet sig på at deltage i forskellige fællesskaber og aktiviteter. - I vuggestuen placerer pædagogen sig som udgangspunkt sammen med børnegruppen. Hvis der kun er en voksen, og et enkelt barn har behov for f.eks. at få skiftet ble, fortæller pædagogen, at hun går fra. Hvis de øvrige børn er utrygge, kommer de med ud til puslebordet. - Vi holder samlinger dagligt, hvor der øves turtagning, at tilsidesætte egne behov og vente. I vuggestuen øves turtagningen i splitsekunder, hvor f.eks. der deles om en klods,
----------------------------	---

	<p>“tak” siger den voksne der får klodsen, og giver den tilbage til barnet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Længden på samling justeres i forhold til aldersgruppen. I vuggestuen får børnene lov til at gå til og fra. Jo ældre børnene bliver, jo længere forventer vi, at børnene kan sidde og deltage aktivt.
<p>I det psykiske læringsmiljø</p>	<p>Vi har fokus på interaktionen. Det viser vi ved, at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pædagogerne guider og hjælper børnene med at justere sig i forhold til situationen. - Vi forsøger at få børnene til at tænke over deres egne handlinger. Vi stiller spørgsmål til børnenes ageren, så det får dem til at reflektere over handlingen. Børnene får en bevidsthed om deres egne følelser, og de får en begyndende forståelse for andre - empati. - Vi arbejder på, at der ikke skal skydes skylden på nogen. Alle børn anerkendes. Vi hjælper børnene med at sætte ord på barnets intentioner i stedet for selve handlingen. - Vi arbejder på at se det enkelte barn. Vi fremhæver børnenes positive og gode kompetencer. Vi ser på deres ressourcer, kunnen og formåen. - Vi har i forbindelse med vores DGI-certificering særligt fokus på børnenes selvhjulpenhed, og deres opmærksomhed på at hjælpe hinanden.
<p>I det æstetiske læringsmiljø</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vi dokumenterer vores dagligdag via billeder. Her ligger vi vægt på at fremhæve, hvordan børnene hjælper hinanden. Dette bruger vi også i vores snak med børnene, så vi kan styrke fællesskabsfølelsen. - Børnene laver individuelt og i samarbejde med hinanden kreative produkter. Herved styrkes barnets kreative evner samt de sociale relationer. Børnene spejler sig i hinanden. - Under aktiviteter som f.eks. Sistema, spejler børnene meget sig i de voksne og de andre børn. Derved tilegner børnene sig mange sociale spilleregler.

Når vi arbejder med social udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:
<p>I vores forsøg på at give børnene mulighed for at udvikle sig socialt, tænker vi over, hvordan vi kan indrette rummet således, at børnene har mulighed for at være alene og i fællesskab sammen med andre. Vi afgrænser rummene, så der bliver skabt rum til flere små legegrupper.</p> <p>Vi etablerer spisegrupper som tager udgangspunkt i børnenes relationer i lege og aktiviteter. Her tilstræber vi, at det er de samme voksne, som sidder sammen med børnene hver dag, som har kendskab til børnenes relationer indbyrdes. Herved kan den voksne indgå i og guide børnene i dialoger samt konflikter.</p> <p>Garderobe situationen opfordrer til social udvikling. Børnene hjælper hinanden og interagerer. I vuggestuen er der et stort aldres spring imellem nogle af børnene. Her opdager børnene forskellen imellem hinanden. De større børn ser på de små, som har behov for hjælp. De små børn spejler sig i de større børn. Samme mønster sker i børnehaven. Her ser de nye børn, hvad de ældre gør, og vil gerne efterligne dem.</p>
Børn i udsatte positioner:
<p>Nogle børn har svært ved at indgå i sociale fællesskaber, og nogle kan have svært ved at opsøge det sociale fællesskab. Her finder vi det positive i legen. Vi støtter og guider/ viser barnet en vej ind i relationen med de andre. De voksne er deltagerne i legen. Først aktivt, så ved siden af, og når barnet er kommet med i legen, trækker den voksne sig bagved.</p> <p>I vuggestuen er det ofte de nye børn, som er utrygge. Her er pædagogen også med. Pædagogen placerer sig, og bliver i situationen, indtil barnet selv er klar til at bevæge sig videre.</p> <p>Vi laver mindre gruppesammensætninger, så det er lettere at overskue den enkelte relation. Hvis der er børn, som er blevet positioneret negativt i børnegruppen, forsøger vi at finde barnets styrker og ressourcer frem. Vi vil arbejde med ressource sol, for at børnene får en anerkendende tilgang til hinanden.</p> <p>Vi arbejder bevidst med mindre grupper som gør, at der ikke skal ventes så meget på tur. Herved ved vi, at mange konflikter kan undgås.</p>
Forældresamarbejde:
<p>Vi prioriterer samtaler med forældrene. Det kan både være i garderoben og til forberedte samtaler. Vi er altid åbne for, at forældrene kan komme og ønske et møde, og vi indkalder også, når vi føler der er et behov. Det er vigtigt for os, at vi har et godt samarbejde om barnets trivsel, da vi på den måde kan få flere nuancer med.</p> <p>Vi fortæller forældrene om de gode relationer, som barnet har til andre. Hvis der er udfordringer i barnets sociale relationer til nogle af de andre børn, går vi ind og vejleder forældrene til andre handlemuligheder. Det kan f.eks. Være, hvis der er fnidder mellem en lille børnegruppe. Her går vi ind og anviser forældrene, hvilke andre legerelationer det med fordel kan dyrkes uden for Børnehusets rammer. Det kan også være, at vi rådgiver forældrene til at aflevere barnet tidligere om morgenen, da det så kan være med i legen fra starten af, og ikke kommer ind midt i en igangværende leg, hvor det kan være svært at komme ind i.</p>

Sammenhænge:

Vi skaber nogle rammer, hvor det er muligt for børnene at lege på tværs af stueopdelingerne. F.eks. Er vi samlet om morgenen og eftermiddagene. Det er muligt for børnene, at komme på besøg og lege eller spise i de andre grupper, hvis der er opstået en god leg på legepladsen.

Vuggestuebørnene som kommer før kl 7.30 møder ind i børnehaven. Herved vænner de sig til Børnehaven. Vuggestuebørnene er med i køkkenalrummet, når de voksne laver mad eller henter noget. Herved stifter de bekendtskab til de større børn. De yngste børn i børnehaven, får skiftet bleer på det store toilet i vuggestuen. Herved ser disse børn de kendte omgivelser og voksne fra da de gik i vuggestuen. De kommende skolebørn brobygger med ældste børn fra andre børnehaver. Herved har de allerede skabt relationer til deres kommende klassekammerater.

3. KOMMUNIKATION & SPROG

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

I institutionen kommer vi generelt bredt omkring kommunikation og sprog, både i form af talesprog, skriftsprog, billedsprog og kropssprog. Vi har mange børn af anden etnisk baggrund. Kommunikation og sprog benyttes i relevante sammenhænge for børnene, så de gives mange muligheder for at øve deres færdigheder og udtryk i mange forskellige situationer. Det er muligt for børnene at koble sproget sammen med aktuelle erfaringer gennem leg og rutiner.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Det viser vi ved: <ul style="list-style-type: none"> - Vi bruger vores nærmiljø til at snakke ud fra. - Vi har bøger frit tilgængeligt, som børnene selv kan se i. Herved skaber vi nogle rammer, der stimulerer børnenes kommende læseforståelse. - Vi har højtlesning til samling. - Vi dokumentere med billeder på væggen, om de ting som vi har lavet. Her skriver vi børnenes navne, og nogle gange også børnenes egne udsagn. Herved får børnene en begyndende forståelse og kendskab til det skrevne sprog. - Vi har bogstaver, tal og figurerer i vores fysiske læringsmiljøer. Dette er f.eks. på væggen og gulvet. Dette giver plads til at kunne fange børnenes nysgerrighed for bogstaver, og derfra øve sproget og dets lyd. - Vi har legebogstaver. Vi benytter pinde til at skrive i sandet på legepladsen. - Vi laver mindre sproggrupper, hvor vi kan have ekstra fokus på det enkelte barn. - Vi har vendespil, som er henvendt specifikke udfordringer med sproget.
I det psykiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har en del tosprogede børn. Her har vi et særligt fokus på at skabe et trygt miljø med mange gentagelser og rutiner, så de får konkrete oplevelser at knytte op på sproget.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vi anvender et nuanceret og bredt sprog sammen med børnene, så de bliver præsenteret for nye ord og begreber - Vi har fokus på, at børnene er aktive samtalepartnere og således også udvikler et aktivt ordforråd. - Vi har fokus på at dagligdagen er præget af en ligeværdig samtale, hvor vi henholdsvis skiftes til at tale og lytte. - Vi er bevidste på det enkelte barns nonverbal kommunikation. Vi ser, at de kommunikerer ved hjælp af deres krop. Vi voksne benytter til tider overdrevne billeder af følelser, så børnene får tydelige billeder at spejle sine ord og følelser i. - I vuggestuen er det at give tegn ved forskellige behov, ved hjælp af f.eks. gråd, lyd og latter mm. en vigtig kommunikationsform. Ansigtsmimik er et væsentligt redskab og vi bruger tid på at aflæse og afkode barnet. - Vi hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser. Vi giver plads til, at barnet har rig mulighed for at benytte deres sprog til at kommunikere. Vi er nysgerrige på deres sprog og giver dem mulighed for at beskrive hvad det er, de mener med det givne ord.
I det æstetiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene i vuggestuen har mulighed for at bruge deres fantasi og deres ideer med sproget gennem deres leg. De kan blive inspireret af billeder på væggen, samt sangene som hænger synligt fremme. - I vores læringsmiljøer giver vi rig mulighed for, at børnene kan lege rolle- og regellege, hvor de har rig mulighed for at kunne øve sproget. Ligeledes ser vi, at børnene opøver sproget, når de leger parallelt med hinanden. - Vi dokumenterer de ting, som vi har arbejdet med, ved at hænge det op på væggene. Herved skaber vi et læringsmiljø, hvor der bliver langt op til dialog omkring det, der rører sig i børnegruppen. - Vi har Sistema, hvor vi har fokus på sange, rim og remser. Ligeledes knyttes det kropslige udtryk til musikken gennem fagter, dans og bevægelse. - Vi har lærings tavler både ude og inde. Her kan vi bl.a. få snakken i gang om modsætninger, rim/remser, begreber som over/under/ ved siden af og følelser. Desuden er der tavler om dyr, hvor vi kan snakke om udseende, og sammenligne med os mennesker.

Når vi arbejder med kommunikation og sprog, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>I vuggestuen har vi fokus på dialogisk læsning, hvor der er plads til at snakke og øve ord, og ordenes betydning. Her kan vi under fordybelse og ud fra barnets interesse styrke dem i sproget. Dette er med til at give dem kommunikative færdigheder, så de kan begå sig i legen og i de børnefællesskaber der er. At kunne udtrykke sig via sin krop og sit sprog, leger vi med i forhold til at kunne se sig i spejlet, her sætter pædagogen ord på, og hjælper barnet til en forståelse af kroppens udtryk.</p> <p>Vi giver børnene mulighed for at benytte deres verbale sprog til at løse deres konflikter og hjælper og guider dem, hvis det bliver for svært at løse situationen selv. Også her fremhæver vi børnenes ansigtsudtryk, f.eks. "Jeg kan se du blev ked af det. Kunne du også godt tænke dig den ting."</p> <p>Vi har forskellige lege, som inspirerer til brug af sproget. F.eks. Leger vi:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Flaskehalsen peger på- her har vi snak om foran, bagved, ved siden af.
- Chip og chap. Her skal børnene lytte til beskeder, og de skal eftergøre det, beskeden siger. F.eks. Chap skal kravle ind under chips ben <p>Igennem sproget får børnene et indblik i hinandens verden ved hjælp af deres verbale kommunikation, f.eks. deres familie sammensætning samt regler og rutiner.</p>
<p>Børn i udsatte positioner:</p> <p>Børn i vuggestuen kan have et særligt behov for hjælp til sproget. Her kan vi lave små grupper, så sangene og historierne kan blive fortalt med fokus på de mest almindelige ord. Vi starter i det små, med ordets lyd. Vi sætter ord på alting, når barnet viser udtryk for, hvad det gerne vil. Eks. "vil du gerne have VAND". "VAND" siges igen når det hældes i koppen. Ved at vi sætter ord på alt, hvad vi gør, og hvad barnet gør, kan være en stor hjælp til at udvikle barnets sprog. Når vi kombinerer dette ved at illustrere det med billeder/pictogrammer, forstærkes muligheden for udvikling af sproget.</p> <p>Vi har fokus på at arbejde med at de udsatte børn, så det enkelte barn har mulighed for at udvikle sig på deres egne præmisser. F.eks. i mindre grupper eller i trygge situationer. Vi er bevidst om, at de enkelte børn er forskellige, og de har brug for at arbejde med deres individuelle vanskeligheder på hver deres måde.</p> <p>Vi giver rig mulighed for at børnene kan lege rolle og regellege, hvor de har mulighed for at kunne øve sproget.</p> <p>Vi har mange tosprogede børn. Her samarbejder vi med tosprogs konsulenterne, som vejleder os i, hvor det er vigtigt, at vi lægger fokus på at sprogstimulere barnet.</p> <p>Vi har meget fokus på gentagelser og rutiner, så grundlaget i sproget bliver styrket, før vi kan arbejde med de øvrige etager i sproghuset.</p>
<p>Forældresamarbejde:</p> <p>Vi indgår i et tæt samarbejde med forældrene. Vi opfordrer dem til at hjælpe deres barn, via læsning og ordlege. Små vuggestuebørn har primært lyde de kommunikerer med, og det vil derfor være i lyden og spejlingen af den voksne, at barnet former og udvikler sit sprog</p>

Vi indgår i dialog med forældrene om, hvad det er vi ser i hverdagen. Vi har en anerkende dialog med forældrene, hvor vi har fokus på at lytte til forældrene og på samme tid bruge vores faglighed til at beskrive hvad det er vi ser og hvordan vi arbejder med det.

Sammenhænge:

Vi har fokus på, at hvert barn kommer med deres måde at gøre det på derhjemme. Vi tager udgangspunkt i dette, men skaber vores egne rammer omkring hvordan man snakker i børnehaven.

Vi er et lille hus, og alt personalet kender alle børnene. Det er vigtigt for os, at alle børnene føler sig set og hørt. Derfor giver vi os tid til at hilse på børnene, når de kommer om morgenen. Og vi spørger gerne ind til oplevelser, som støtter op om, at barnet har mod og lyst til at snakke og fortælle.

Samling er ofte et oplagt rum for at styrke børnenes kommunikative kompetencer. Vi øver fælles fokus. Derfor sidder vi i rundkreds, så vi alle kan se hinanden. Når vi holder samling, bliver længden tilpasset børnenes alder. De små vuggestuebørn kan gå lidt til og fra. Jo ældre børnene bliver, jo mere bliver der lagt ind i samlingerne. Ved at vi alle samles i vores lille gruppe én gang om dagen, skabes der en genkendelig sammenhæng, som går igen helt fra vuggestuen til børnehaven.

Børnene øver sig i at vente på tur, række hånden op, og lytte til de andre børn. De kommende skolebørn øver sig i længere og mere detaljerede samlinger, som omhandler et tema. Børnene øves i at være aktivt deltagende, hvor de opfordres til at byde ind og lade andre komme til orde.

4. KROP, SANSER & BEVÆGELSE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

Institutionen har gode rammer til at arbejde med krop og bevægelse. Vi er DGI-certificerede, og har derfor et særligt fokus på krop og bevægelse. Vi vægter, at børnene får 1. hånd erfaringer med at bruge deres egen krop. I takt med børnenes udviklingstrin, sætter vi forskellige forventninger til det, de skal selv.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Inventar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vores inventar bliver tilpasset det enkelte barn. Vi har forskellige bordhøjder. I vuggestuen har vi leanderstole, som justeres til det enkelte barn,- både i siddehøjde, fodstøtte og evt. bøjle, som hjælper til at stabilisere barnet i stolen. I børnehaven er der stole med ryglæn, som hjælper børnene til at sidde mere stabilt. Disse har også fodstøtter, som er tilpasset i forhold til det enkelte barn. Da bordene er høje, er det med til at udvikle barnets motorik, når de hver dag skal kravle op og ned af taburetterne. - Vi har gulvfolie, som tilskynder til motoriske udfordringer. - Vi har madrasser, ribbe, spejle og flytbare motorikredskaber, som bruges til at udforske børnenes kropslige formåen. - Både børnehaven og vuggestuen benytter hallen en gang om ugen - Vi har en stor og kuperet legeplads, med diverse legeredskaber og en motorikbane. <p>Pusle/ toilet situationen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Når børnene bliver puslet, bliver der sat mange ord på børnenes kropsdele. Tæerne kan komme op til munden. Navlen sidder midt på maven. Ørene sidder midt på hovedet.
----------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Når børnene selv kravler op til puslebordet af en trappestige, øver de krydsbevægelsen. Det gør de også, når de skal i deres krybber for at sove. - Jo ældre børnene er, jo mere selvhjulpne bliver de. Det helt lille vuggestuebarn bliver løftet op på puslebordet. Når det bliver lidt ældre, begynder det at kravle op ved hjælp. Når barnet bliver børnehavebarn, kan det selv kravle op. Når børnene bliver klar til at prøve toilettet, bliver de skiftet stående. Når børnene er blevet trygge ved toiletterne, opfordrer vi dem til selv at prøve at tørre sig, hvor voksne tørrer efter. Gradvist lærer børnene selv at tørre sig. - Vi stiller krav til, at børnene vasker fingre i hverdagen. F.eks. Før spisesituationer, når børnene kommer ind udefra, og efter toiletbesøg <p>Motoriske aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der laves grovmotoriske øvelser samtidig med der tages udgangspunkt i de 18 grundbevægelser. Vi vejleder børnene i at udvikle færdigheder, og vi tager initiativ til aktive grovmotoriske aktiviteter med børnene. I forbindelse med vores DGI-certificering, er vi blevet bevidste om, at lave de 18 grundbevægelser mere struktureret. Dette har vi fokus på, når vi er i hallen. - Udendørs stimulerer børnene deres motoriske kompetencer samt sanser ved at klatre i træerne, lave tumlelege, gyng på gyngerne/hængekøjerne og grave i sandkasserne. - Vi har balanceredskaber, som let kan flyttes fra stue til stue. - Vi har adgang til hallen, hvor vi rigtig kan tumle og udfolde os motorisk - I vuggestuen er der en stor tumlemadrass. Børnene kravler og hopper op og ned af stole og borde. Der laves kolbøtter og trilles. Børnene får mulighed for at blive stimuleret sanseligt. Det øger deres kropsbevidsthed. Dette sker bl.a. i vores sansegyng, eller ved småbørns massage. - Vi har to ladcykler, som giver os mulighed for at komme ud af Børnehuset og udforske terrænet omkring os. Vi cykler bl.a. til stranden og plantagen. Vi afholder årlige cykelprojekter, hvor de ældre børn trænes i at cykle selv, så de på egen hånd kan cykle med på disse ture. - Vi har mange forskellige materialer til kreative aktiviteter. Her styrkes børnenes finmotoriske kompetencer. - Der er fokus på det kropslige udtryk med fagter og bevægelser. F.eks. Laves der yoga med børnene. Ligeledes sker det, når der arbejdes med musik og bevægelse til f.eks. Samling eller sistema.
I det psykiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi møder børnene der hvor de er. Vi snakker med barnet og hjælper dem med at sætte ord på kroppen. Eks. via Kropskufferten.

	<ul style="list-style-type: none"> - Der er børn, som ikke selv tror, at de kan mestre motoriske udfordringer. Vi laver mange gentagelser, så det bliver trygt, og de får tid til at se aktiviteten an. Vi støtter og guider børnene, og viser ved at gå foran, ved siden af og bagved. Vi guider ved hjælp af ord. Vi hjælper med at ligge flyverdragten foran dem. Så kan de visuelt se, åhhh benene er der, så kan jeg putte armen ud. Når barnet sidder på gulvet, kan de bedre holde balance og komme . - Vi hjælper og guider børnene til at få vendt deres tøj rigtigt. - Vi bruger spejlet hvor børnene kan se sig selv. Her kan de lære at aflæse deres egen psykiske tilstand. På den måde lærer børnene også at aflæse andre børn. Børnene spejler sig i de andre - Børnene øver sig i at åbne og lukke deres madpakker. De skal øve sig i selv at åbne deres ostehaps og figenstænger. Det styrke barnets selvstændighed at kunne mestre at åbne deres egen ostehaps. De får en succesoplevelse. - Vi anerkender børnene for de ting de mestrer, og opmuntrer dem til at prøve nye ting og flytte grænser.
I det æstetiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi benytter os af "op og hop med Ida"-app - Vi har en kuffert med et stort kropspuslespil, hvor der kan snakkes om, hvor de forskellige kropsdele sidder. - Vi tilstræber, at børnene i alle typer aktiviteter er aktive og deltagende frem for passive og lyttende. - Vi dokumenterer via billeder, at børnene er deltagende og engagerede i læreprocesserne - Vi har gulvfolie og hinkeruder, som opfordrer til bevægelseslege.

Når vi arbejder med krop, sanser & bevægelse, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi har fokus på fællesskabet. I samarbejde med andre afprøver vi nye ting sammen. Børnene opfordres til at hjælpe hinanden.</p> <p>Vi er i efteråret 2022 blevet DGI certificeret. Her er personalet blevet inspireret til at knytte krop og bevægelse på alle læreplanstemaerne. Derfor er vi særligt opmærksomme på at bruge krop og bevægelse i vores daglige aktiviteter.</p> <p>Vi afholder cykel uge, hvor der trænes i at køre på cykel. Vi øver på at sætte cyklen i gang, holde balancen og bremse. Der udleveres duelighedsbevis, når børnene mestrer de basale cykelfærdigheder. Herefter kan børnene selv cykle til Oceanriet, skoven eller stranden sammen med personalet.</p> <p>Vi øver finmotorik. Vi har redskaber tilgængelig, eksempelvis sakse, perler, modellervoks mm. I vuggestuen sanser de små børn med fingrene og munden. Derfor har vi i vuggestuen materialer, som ikke er skadelige, f.eks store træperler og spiselige maling og modellervoks. Det er også en stor sanseoplevelse at lege med sand og vand. Vi har fokus på at bruge forskellige sanselige materialer til at styrke børnenes taktile sans. Det kan f.eks. være at tage sne med ind, eller som vi gjorde i vores legekunstprojekt, hvor vi brugte sæbespån, tape og lommelygter.</p>

Børn i udsatte positioner:

Ved børn, der er udfordret på det motoriske eller sensoriske, benytter vi os af gentagelser. Vi forsøger at skabe et langsomt tempo med stor genkendelighed.

De børn, der er motorisk urolige, kan få ro på kroppen ved at bruge taburetter med armlæn. Ydermere har vi kuglepuder til at stimulere balancen. Hvis et barn bruger meget energi på at orientere sig om alt hvad der sker i rummet, bliver det placeret, så det har fuldt overblik over hele stuen. Andre børn har brug for skærmning. Her deler vi rummet op, så der er små grupper.

I vuggestuen har vi brugt børnemassage til at øge kropsbevidstheden hos alle børn. Men vi bruger det særligt til de børn, der ikke er så vilde efter at bruge kroppen, og føler berøring enten som overdreven eller næsten ingen. Disse børn har haft særligt gavn af dette. Det har givet mere ro, så kropslige lege ikke bliver for vilde, og omvendt så de andre ikke trækker sig. Vi har en sansegynge, som også er med til at give den øgede kropsbevidsthed. Denne er dagligt fremme ud fra børnenes egne ønsker.

Vi har besøg af PPRs fysioterapeut en gang om året. Hun screener alle de 4 årige. Her får vi handleanvisninger til at arbejde specifikt med børnenes motorik, hvis de er udfordret motorisk. Vi har også mulighed for at lave en indstilling, så vi sammen med forældrene kan få yderligere vejledning.

Forældresamarbejde:

Vi er i dialog med forældrene om vigtigheden af, at deres barn bliver selvhjulpne i forhold til af- og påklædnings, toiletbesøg og at børnene får glæden ved at bruge kroppen og øve motorikken. Vi nudger med små skilte som viser, hvad børnene godt kan selv.

I vuggestuen gør vi forældrene opmærksomme på de 18 grundbevægelser. Vi formidler, at det er en god ide at lade børnene gøre tingene selv. Det styrker deres motorik. Vi fortæller at det, for at styrke finmotorikken, er en god ide med f.eks. modellervoks, at sætte store perler på snor og tegne. At øve pincetgrebet kan være noget så enkelt, som at lade børnene spise selv, - at de prøver at fange de små ærter.

Vi opfordrer forældrene til at øve deres børn til at blive selvhjulpne. At de godt kan gå ind i børnehuset selv, imens de bærer deres egen madkasse. Og at de får tid til at øve sig i at komme i tøjet selv. Vi formidler, at det er vigtigt, at børnene får styrket deres sanser. Vi vil gerne blive mere bevidste om, at få formidlet til forældrene, hvad det psykisk gør ved børnene, at de selv kan mestre ting.

Da vi profilerer os ved, at vi er et børnehus i bevægelse med naturen, bruger vi vores ladcykler til at komme rundt. De store børn bliver hurtigt for store til at være heri. Derfor har vi årlige cykeltema uger, hvor vi øver trafiksikkerhed, og basale grundfærdigheder ud i cykelkunsten. Her opfordrer vi forældrene til også at øve børnenes cykel kundskaber, så vi alle kan cykle på tur ud i vores nærområder.

Børnene bliver screenet af en fysioterapeut. Her samarbejder vi med forældrene om evt tiltag der skal til at styrke barnets motorik.

Vi vil gerne have forældreaften, f.eks. Sommerfest, hvor vi starter med et børne motorisk OL.

Sammenhænge:

Samling.

Vi øver en kultur allerede fra vuggestuen, hvor vi samles til samling. Lære at sidde stille og lytte til andre. Række hånden op og vente på tur. At de kan sidde stille uden at pille ved de andre børn. Det er et mønster, der følger fra vuggestuen, igennem børnehaven og op i skolen.

Spisesituationer

Vi har fokus på, hvordan vi sidder sammen. Holder balancen på stolen. Hvordan er vi i vores kontakt til andre,- øjenkontakt og kropskontakt.

Fra vuggestuen og helt op i ældstegruppen, har vi fokus på, at børnene træner deres selvhjulpenhed. De får selv lov til at øve i, at hælde op i koppen og åbne deres egen madkasse. Jo ældre børnene bliver, jo mere en del bliver de af rutinerne omkring at dække bordet.

Ture ud af huset

Børnene bliver udfordret på deres udholdenhed, så de gradvist bliver mere robuste. Når vi er på gåture holder vi i hånd, når vi er på fortovet. Når vi er på frie arealer, må vi alle løbe. Hvis vi skal med toget, bliver de helt små kørt i vores ladcykler eller barnevognen. Når børnene går i børnehaven, går vi op til toget. Her graduere vi tempoet ved at gå i god tid og holde pause midtvejs ved "Den grønne plads" (En lokal legeplads)

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

Natur, udeliv og science er en integreret del af vores hverdag med målrettede pædagogiske aktiviteter.

Vi er medlemmer af de grønne spirer. Vi følger årets gang i naturen, og følger op med årstidsbestemte aktiviteter og traditioner, som giver børnene 1. hånds oplevelser med naturen. Vi lader børnene eksperimentere med naturens elementer. F.eks. får de lov at mærke sneen med fødderne, og sneen bliver farvet med frugtfarve

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Indenfor har vi <ul style="list-style-type: none"> - I vuggestuen er naturen bragt med ind. Vi sørger for, at de ting vi laver, eksempelvis uro med grankogler og sten, er til syne i det fysiske miljø. På den måde kan vi altid snakke og tage ting frem og undersøge det, vi finder i naturen. - Vi har udstoppede dyr og legetøjsdyr. Vi har blomster, hvor børnene ofte får en sanseoplevelse af at putte fingrene i pottemulden. - Vi bruger vores nærområde til at undersøge naturen og dens fænomener i alt slags vejr, ser æblerne der vokser og gror og falder af træet til efteråret. - Vi har paraplyer som udsmykning - Det giver anledning til at snakke om vejret. Ligeledes følger vi naturens gang gennem årets løb, via vores store ovenlysvinduer. - Vi har plakater, som symboliserer årets gang. - Vi har gulvfolie med naturfigurer, som inspirerer til motorisk leg.
----------------------------	---

	<p>Udenfor har vi</p> <ul style="list-style-type: none"> - En stor, kuperet naturlegeplads med høje træer, skjulte kroge og en sansehave. Legepladsen er fyldt med krible krable dyr, som vi kan undersøge sammen. - Vi har en lille urtehave, hvor der er sået lidt grøntsager og sat kartofler. Vi har plantet frugttræer og bærbuske, som giver mulighed for dialog, og undersøge hvad de er for nogle, samt følge spiringsprocessen fra jord til bord. - Legepladsen består yderligere af 1 stor sandkasse samt 2 små og en bålhytte. Herfra opleves naturen på nærmeste hold hele året rundt. - I vores nærområde har vi skov og åbne arealer. Vi er tæt på en sø og et gartneri. Vi har mulighed for at køre på stranden med børnene på vores ladcykler. <p>Science</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi har bibobs, Gopro, mikroskoper som vi kan benytte i arbejdet med natur, udeliv og science. - Matematik anvendes i hverdagen i form af, at der tælles, når der skal dækkes bord, eller tjekkes op på, om alle børn er kommet til samling. Vi snakker om, hvem der er størst/ mindst, hvilken pind der er kortest/ længst mm. - Når der laves kreative aktiviteter bruges begreber som "rund" og "firkantet" mm. - Vi eksperimenterer med sneen. Den tages ind, og vi ser hvad der sker med den. Vi mærker kulden fra den, og ser den smelte. Vi kan finde på at farve den med frugtfarve. - Vi laver frostlanterne ud af balloner og vand. <p>Traditioner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi afholder hvert år høstfest, hvor børnene er med til at forberede ting ud af forskellige afgrøder. F.eks bliver der lavet saft og marmelade. Vi laver suppe over bål af kartofler, gulerødder og porre. - Vi går igennem hele året over til det nedlagte gartneri, hvor der er mange æble, pærer og blommetræer. Der opdyrkes også et stykke jord med diverse grøntsager, som vi ser vokse fra små spirer til færdige afgrøder.
I det psykiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi pirrer børnenes nysgerrighed over for naturen, og den voksne viser vejen for nye oplevelser. Vi skaber muligheder, så børnene får konkrete oplevelser, som skaber erfaringer ved børnene. - Vi snakker og synger om vejret og dyrene - Vi læser bøger om dyr og om naturen.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vi er opmærksomme på, hvordan man kan se naturen forskelligt. Vi er opmærksomme på barnets forudsætninger for at deltage i den givne aktivitet i naturen. - Vi bruger iPads og er med undersøgende sammen med børnene for at finde information om det, vi er interesseret i lige nu. - Vi snakker liv og død i forhold til naturen, et træ kan dø, en blomst kan dø. Hvad sker der, når et dyr dør? - Vi prioriterer, at tage os tiden til at følge børnenes spor. Det kan godt være, at vi har et formål med en gåtur, men får vi øje på en død fugl eller andet, bliver vi inspireret til fordybelse.
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Børnene tager ting fra naturen med hjem i vuggestuen og børnehaven. f.eks.pinde, sten, kogler og blade, som børnene laver udsmykning til stuen, så kan børnene blive inspireret såvel ude som inde omkring naturen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - I vores krearum har vi et maleri af livet under vandet. - Vi samler blade, som har samme form og farver. Dem sammenligner vi med så mange forskellige blade, vi kan finde på legepladsen. - Vi benytter årstiderne til at skabe aktiviteter f.eks benytter vi sne til at lave snemand/ koner. - Vi sætter gran kogler og appelsiner på juletræerne. - Vi laver kreative produkter ud af naturens materialer. Disse hænges til pynt på grene. - Vi har udstoppet dyr til udstilling.

Når vi arbejder med natur, udeliv & science, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi ser en lille edderkop, der kravler indenfor. Dette leder os til en snak om, hvor han skal være og hvor han bor henne. Vi synger sangen om "Lille Peter Edderkop" og studerer den.</p> <p>Vi har skovområde og gartneriet hvor vi ser på høns og planter.</p> <p>Vi har matematikken mange steder i vores dagligdag.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi finder former inde i hallen - Børnene har mulighed for at sætte elastikker på en sømplade for at undersøge former. - Vi tæller, hvor mange er vi? Hvor mange mangler vi? - Talrækker i form af prik tegninger, hvordan ser det ud? - De to ældste årgange deltager i et projekt "Arkitektur", her lærer de om former, farver, materialer og rum.

Børn i udsatte positioner:

Vuggestuebørn og andre der kan have svært ved at fastholdes med opmærksomheden, er svære at inddrage i fortællinger om naturen. Her kan vi læse, eller finde billeder, der bliver håndgribeligt og derved fanger deres interesse.

Naturen er et godt pædagogisk rum. Vi kan gå ud, hvor der er højt til loftet. Dette kan skabe mere ro og plads omkring barnet. Der bliver ikke stillet de samme krav udenfor som der bliver inde. Vi hjælper hinanden udenfor med f.eks. at flytte jord, kravle op i et træ, flytte den tunge genstand.

Vi har fokus på at lave nogle praktiske ting, så der er mulighed for succesoplevelser i naturen med udgangspunkt i det enkelte barns kompetencer. Ved at der er mere plads i naturen, har børnene nogle større rammer at brede sig i. Herved mindskes konflikter.

Vi bruger vores ladcykler til at komme væk fra de vante rammer. Så kommer barnet i en anden kontekst og kan interagere med en lille gruppe i stedet for en stor flok.

Samtidig er det en god ting at koble natur og sanser universet sammen. Når børnene skal bruge deres krop til at sanser naturen, sker indlæringen bedre.

Forældresamarbejde:

I Børnehuset Horne er der flere forældre som giver os mulighed for at komme på besøg i deres naturområder. Forældre bidrager med billeder fra deres natur, som de oplever med børnene. Det samme gør personalet i børnehaven. Ved denne fælles dokumentation, skaber vi en rød tråd mellem hjemmet og børnehuset. Vi har forældre som kommer og viser os, hvordan man parterer et rådyr, eller viser os deres små kyllinger. Eller en forælder, som kommer og giver børnene en lille træktur på en hest.

Sammenhænge:

Vuggestuen og de yngste børn i børnehaven tager på tur sammen ud i naturen.

De kommende skolebørn tager på skolens områder, hvor vi brobygger med skolen og børn fra andre børnehaver. Her er et areal som bliver kaldt "Troldeeskoven".

Vi har ladcykler som gør, at vi kan tage nogle af de yngre børn med på tur sammen med de større børn, som selv kan cykle.

Vi genbesøger de samme kendte steder. Bl.a. byens naturlegeplads "Det grønne hjørne", det nedlagte gartneri, stranden og havnen. Steder, som børnene også besøger med deres forældre.

6. KULTUR, ÆSTETIK & FÆLLESSKAB

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

☒ Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

Vi arbejder med børnenes kreative og musiske udtryk. Alt efter årstiden følger vi de danske traditioner.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vi arbejder med børnenes kreative udtryk:</p> <p>Det viser vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I vuggestuen sanser børnene meget med munden. Derfor er vi meget bevidste om, hvilke materialer der stilles til rådighed, samt hvad der kræver ekstra opsyn. Nogle materialer er slet ikke tilgængelige uden den voksnes nærvær. - At børnene maler hænder og tryk og får lov til at udfolde sig kreativt gennem farver og andre materialer. <p>Det gør vi ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At børnene har fri adgang til tegneredskaberne. Andre kreative redskaber som kræver mere opsyn er tilgængeligt hvis der er en voksen tilstede. - Børnenes resultater bliver udstillet på stuerne. F.eks. på væggene, vinduerne, Aula osv.) . - I uderummet kommer det til udtryk ved, at børnene konstruerer forskellige ting ud fra deres fantasi (f.eks. træstammer, pinde, snemand, papkasser). - Når børnene kommer for at fortælle nogle historier, er vi anerkendende og lytter til børnenes fortællinger. Dette kan være fortællinger fra deres fantasi.
----------------------------	---

- Vi benytter os af mange forskellige sanselige materialer. Vi har noget med forskellige konturer og hårdheder. Vi har måtter, som skifter farve mønstre, når vi træder på dem. Vi leger med lyde og forskellige lyssætninger.
- Vuggestuen har deltaget i et projekt kaldet "Legekunstgødning". Her blev der arbejdet med børnenes egne undersøgelser og sanselige oplevelser med forskellige materialer.

Vi arbejder med børnenes musiske udtryk.

Det viser vi ved:

- Vi spiller og synger. Har vores instrumenter nede mm.
- I Vuggestuen laver vi fagter og synger sange til samling. Vi synger, hvad vi laver, og eksempelvis hvis børnene trommer i bordet, begynder voksne at tromme med og lærer dem dermed om rytme og puls.
- Vi er tilknyttet et musikforløb som hedder Sistema.

Det gør vi ved:

- Til samling synges sange med forskellige fagter.
- Vi har musikinstrumenter til rådighed.

Vi arbejder med børnenes kulturelle udtryk.

Det viser vi ved:

- vi deltager i traditioner såsom Lucia, kirke, fastelavn mm. Vi følger traditionerne i vuggestuen ved at koble sange på. Til de forskellige årstider hvor der er specielle traditioner, fortæller vi om historier bagved, og gør fortællingerne levende ved f.eks. at gå luciaoptog, eller lave et krybbespil.
- De ældste børn i børnehaven kommer i teatret.
- Vi kommer en gang imellem på biblioteket

Det gør vi ved:

- Vi fejre de faste traditioner i huset. F.eks.
- Fødselsdage - Børnene får her en gave fra institutionen.
- Fastelavn - Vi slår katten af tønden her i institutionen, hvor vi opfordre til at børnene er klædt ud.
- Påske - Vi laver kreative ting og børnene får lov til at dekorere på hver deres måde.
- Sankt Hans - Vi laver halm-heks, og sender hende godt afsted mod Bloksbjerg.
- Halloween - Vi er kreative med og omkring et græskar. Laver masker, samt dekorere kreative græskar.
- Lucia - Ældstegruppen går Lucia her i institutionen, både drengene og pigerne.

- Jul - Vi laver julegaver til forældrene, laver julepynt samt pynter op på stuerne, vi får juletræer leveret, både til inde- og udendørs, som vi pynter med pynt.

Vi arbejder med mangfoldighed.

Det viser vi ved:

- I vuggestuen ser vi os i spejlet. Vi snakker om forskellighederne mellem dig og mig, og om dem der er rundt om i verden. Vi har mange forskellige nationaliteter repræsenteret i huset. Her snakker vi om, hvor de forskellige børn kommer fra.
- Vi har en lærings tavle med et spejl og billeder af følelser. Her kan børnene også se forskel på, hvordan man ser ud, når de har forskellige følelser.
- Vi snakker om forskel på piger og drenge og hvilke forskellige roller der er i hverdagen for mor, far og børn.

Det gør vi ved:

- Vi har dukker med forskellige hudfarver.
- Vi har en dialog om hvordan vi ser ud. Forskelligheder på baggrund af kulturer, religioner osv.
- Vi ser også på familieformerne, nogle har to mødre, andre er skilsmissebørn osv.

Vi arbejder med fællesskabet.

Det viser vi ved:

- alt det vi skal være sammen om er fællesskabet. Børnene i vuggestuen lærer det ved, at vi deltager sammen i en samling.
- Vi fejrer fødselsdage.
- Nogle gange går vuggestuen sammen med børnehaven til nogle arrangementer. Her øver vi os i at være deltagende og en del af det fællesskab og den kultur, der er i vores børnehus.

Det gør vi ved:

- Vi opfordrer børnene til at lege sammen på kryds og tværs af køn.
- At alle kan lege med alle.
- At alle kan noget forskelligt og kan bidrage med forskellige kompetencer, for at undgå nogle bliver et 'offer'.

Vi anvender IT i det pædagogiske arbejde.

Det viser vi ved:

- At vi bruge det digitale medie til dialogisk læsning, ved tumle aktiviteter

	<ul style="list-style-type: none"> - Til inspiration til kreativitet, og søger efter viden om forskellige emner. - Vi laver virtuel brobygning med skolen - Vi har live sistema undervisning. <p>Det gør vi ved at bruge:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aula til formidling - Ur som redskab til at sætte rammerne for en aktivitet, og skabe en forståelse for tid. - video/billeder som inspiration til at følge barnets spor - dokumentation - musik til yoga eller for at høre sange fra sistema
I det psykiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Interaktionen mellem personale og barn bærer præg af respekt for det enkelte barn, ligesom vi forsøger at lære børnene at have respekt for hinanden. Vi hjælper børnene med at sætte ord på følelser og deres intentioner for handlinger. - Børnene har mulighed for at deltage i fællesskaber sammen med jævnaldrende - Vi arbejder med børnefællesskaber, hvor vi samtaler undervejs. Her er der plads til at børnene inspirerer, hjælper og lærer af hinanden. - I kreative, æstetiske processer gør vi det, at vi opdeler børnene i mindre grupper. Her kan vi arbejde med fælles opmærksomhed. Det er med til at give gode muligheder for, at lære det enkelte barn bedre af kende. Herved bliver vi opmærksomme på, hvor vi skal støtte og guide, både i forhold til det enkelte barn, men også i forhold til fællesskabet og gruppen af børn. Vi justere hvornår vi skal inspirere og evt. tilpasse aktiviteten. - I arbejdet med kreative processer med børnene italesætter vi, hvad vi skal, vi anerkender og støtter børnenes initiativer.
I det æstetiske læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Vi giver børnene mulighed for at udfolde sig æstetisk, ved at de kan udfolde sig inden for emnet på forskellige måder. - Vi giver dem mulighed for at udstille deres kreationer på stuerne.

Når vi arbejder med Kultur, æstetik & fællesskab, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi har f.eks. læst historien om de 3 bukkebruse. Vi har fortalt historien, haft dialoglæsning. De har fået den visualiseret. De har leget den, både i den frie lege og i rolleleg. Børnene har tegnet fortællingen og de har genfortalt den. Deres kreationer er blevet udstillet.</p> <p>Vi leger rolleleg, samt lege hvor vi skal indgå i fællesskab, eksempelvis lege, hvor vi skal give plads til forskelligheder, og til at børnene kan være sammen.</p>
--

Børn i udsatte positioner:
Vi giver plads til og opmuntrer i forhold til arbejdet med det æstetiske. Vi er nysgerrige på, og undersøger/ finder ud af, hvad det enkelte barn har særlig interesse for at arbejde med inden for det æstetiske, samt hvor de ligger kompetencemæssigt.
Forældresamarbejde:
Vi arbejder med at udstille børnenes produkter og sætte billeder af det op på aula. Her formidler vi børnenes proces, og viser forældrene, hvad børnene har lavet. Ud fra dette tager vi snakken om, hvad vi arbejder med, og hvordan barnet griber tingene an på. Vi snakker om, hvor vi ser udviklingsmuligheder, og hvordan vi kan samarbejde om udvikling.
Sammenhænge:
Vi kører fælles temaer i hele huset. F.eks. Høsttema, fastelavn eller jul. Dette samles vi om alle sammen. Vi har også samarbejde med lokalsamfundet. F.eks. Deltager vi i julegudstjeneste i kirken, eller kommer til sangleg i menighedshuset. Vi besøger ofte det nedlagte gartneri, hvor vi får lov at se og smage på deres afgrøder.

Systemisk evaluering

Vi vil gerne opnå at:	Ved at undersøge, dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu at:	Derfor vil vi fremover:
Vi vil fortsat have fokus på vores læringsmiljøer. Vi vil arbejde med særlige interesseområder, hvor der er en tydelig intention med, hvad tingene skal bruges til.	Vi skal stadig have fokus på, at der er rigeligt og tilgængelige materialer. Vi er blevet opmærksomme på, at vi måske har mange ting i huset, men når de er delt over flere stuer, så virker det ikke til at vi har rigeligt at lege med.	Vi vil samle vores ting i større interesseområder. Vi vil indkøbe nyt legetøj til at supplere med. Vi opbygger et interesseområde af gangen. Vi besøger stadig andre institutioner for inspiration, - senest "Svanen" i Hjørring. Vi vil bruge Kvalid og kvalidcirklen til at evaluere på vores interesseområder
Have en stærk profil af "et børnehus i bevægelse med naturen". Derfor vil vi have fokus på Krop og bevægelse	For at vi får internaliseret vores handleplan fra DGI, er det vigtigt, at vi hele tiden forpligter os til denne.	Vi vil løbende have vores bevægelsesstrategi på dagsordnen til teammøder og personalemøder. Vi vil lave faste strukturer for hvordan og hvem der har et særligt ansvar for at sætte bevægelse på dagsordnen i dagligdagen.
Holde os selv oppe på, at alle børn bliver set og hørt hver dag	Der vil altid være børn, som flokkes mere om de voksne, eller som får mere voksenopmærksomhed end andre. Vi ønsker, at alle børn har daglig og god kontakt med en voksen. Med god kontakt mener vi, at de indgår i en positiv dialog, at de bliver set/ hørt og anerkendt for deres initiativ.	Forpligtige os selv på, at intet barn i Børnehuset Horne går rundt med et snottet/beskidt ansigt. Lave månedlige farvekoder på vores relation barn/voksen, og se om de enkelte børn også indgår i positive relationer med andre børn- har alle en ven? Vi vil have skærpet opmærksomhed på, at invitere og tilskynde de børn med, som ofte fravælger at deltage i aktiviteter.

<p>Vi vil have fokus på vores organisering. Her vil en af delmålene være, at vi som voksen skal gøre aktiviteterne sjove, så børnene tilvælger dem.</p>	<p>Der kan være børn, som har brug for en "kattelem" for at deltage i aktiviteter af en særlig karakter med andre</p>	<p>Vi vil opdele legepladsen i 3 zoner- sandkassen, midten af legepladsen og bunden af legepladsen. Her vil vi organisere, at der er voksne tilknyttet hver zone, så legen bliver spredt ud. Det er den voksnes ansvar, at være ops på, og sætte aktiviteter igang. Vi vil have en "blæksprutte" indenfor, så børn der har behov for at trække sig fra den store gruppe kan gå ind og lege. Vi vil organisere pædagogiske aktiviteter både før/ efter middag.</p>
---	---	---